

ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΝ ΕΝΔΥΜΑ ΕΝ ΤΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΙ

I.

TAN, ἤμην μικρὸ παιδί εἶχον σχηματίσθαι τὴν ἰδέαν ἀπὸ τῶν εἰκόνων τῶν βιβλίων μου, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ παλαιοῦ καιροῦ ἦσαν γυμνοί. Μόνον ἡ Ἱερά Ἱστορία παρίστανε τοὺς Ἑβραίους με ἐνδύματα. Καὶ ὁ παιδικὸς νοῦς μου δὲν εἰμποροῦσε ποτὲ νὰ συμβιάσῃ πῶς οἱ πρόγονοί μας ἦσαν τόσο ἀδιάντροποι, ἐνῶ εἶχον τόσῃ σοφίαν καὶ ἀρετήν.

Πανταχοῦ ἔβλεπα τοὺς ἀρχαίους ἥρωας, τοὺς πολεμιστὰς, καὶ τὰς γυναῖκας ἀκόμη γυμνάς. Κατὰ τὰς εἰκόνας τῆς μυθολογίας μου οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου ἦσαν οἱ πλεον ἀδιάντροποι. Πρὸς στιγμὴν εἶχον σκεφθῆναι νὰ ἐρωτήσω τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἐσκέφθην κατόπιν, ὅτι δὲν θὰ μὲ συνέφερον τοιαῦτα σκανδαλώδεις ἐρωτήσεις.

Ἐπέρασαν ἔκτοτε χρόνια πολλά, καὶ μόλις ἀργὰ ἔλυσα τὸ πρόβλημα. Παρατήρησα ὅτι εἰς τοὺς μεσοπολιτισμένους χρόνους τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος οἱ θεοὶ καὶ αἱ θεαὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι. Ἡ Ἀστειμὴ τῆς Δήλου, ἡ Ἀθηνᾶ τῆς Ἀκροπόλεως ἦσαν ἐνδεδυμένα καὶ μόνον ὁ Ἀπόλλων ἦτο γυμνός. Τὰ ἀρχαῖα μάλιστα ἀνάγλυφα καὶ ξόανα εἶχον καὶ χρώματα εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς τὰ ἐνδύματα καὶ εἰς τὰς χεῖρας. Ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ δὲ διεγράφοντο διὰ χρυσοῦ ποικίλα στολίδια, στεφάνια, περιλαίμια καὶ διὰ τοῦ ἀργύρου ἐτονούοντο οἱ ὀφθαλμοὶ, τὰ χεῖλη, οἱ ὀδόντες, ἐνίοτε δὲ ὅλος ὁ χαλκὸς ἐκαλύπτετο ἀπὸ στολίδια. Ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μαρμάρινα ἀγάλματα τῆς νεωτέρας τέχνης ἦσαν ζωηρὰ τὰ χρώματα ἐπὶ τῆς κόμης, ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων. Καὶ οὕτως εἰς ὅλα τὰ ἐργαστήρια τῆς Πλαστικῆς οἱ Ἀπόλλωνες ἐτεχνουργοῦντο ξανθοὶ καὶ αἱ Ἀφροδίται ὑπέρυθροι ὡς ἡ Ἑλένη. Τὸ ἐνδυμα ἂν δὲν ἐκάλυπτε ὅλον τὸ σῶμα, μόλις θὰ ἄφινε γυμνὸν τὸ μέρος τοῦ σώματος εἴτε θὰ προσεπάθει μὲ τὸ ἐλαφρὸν ἀρχονοειδὲς νὰ ὑποδηλώσῃ τῆς σαρκὸς τὴν γραμμὴν καὶ τὸ σφίγγος.

Ὅσον ὅμως ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐπρόκοπτε καὶ διεμορφοῦτο, καὶ δὴ κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα οἱ ἀθληταὶ καὶ οἱ ἥρωες παρουσιάζοντο γυμνοί. Ἀργότερον γυμνοὶ ἐνεφανίσθησαν καὶ οἱ θεοὶ, αὐταὶ αἱ θεαὶ γυμναὶ καὶ μόνον ἀπὸ τὴν Ἥραν, ἀπὸ τὴν Δήμητρα καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶν δὲν ἔλειψε τὸ ἐνδυμα. Ὁ τέταρτος αἰὼν εἶνε ἡ ἀκμὴ τῆς πλαστικῆς, ἡ ἀκμὴ τῆς τέχνης. Ἡ παράστασις εἶνε γυμνῆ. Τὸ ἐνδυμα ὀλοτελῶς καταπίπτει καὶ ὁ χιτὼν πτυχοῦται χαμηλὰ μὲ χάριν καὶ μὲ εὐγένειαν. Καὶ πίπτει ἀπὸ τὸν μηρόν, καὶ πί-

πτει ἀπὸ τὸ γόνυ ὅπως εἰς τὰς παραστάσεις τοῦ Παρθενῶνος. Ταῦτοχρόνως δὲ μορφώνεται ἡ τέχνη τοῦ προσκεκολλημένου χιτῶνος, ὅστις σφικτὰ σφίγγων τὸν κορμὸν καὶ τὸν ὅλον πόδα, διεγράφει τὴν γραμμὴν τοῦ σώματος καὶ τὸ σχῆμα, ὅπως θὰ τὸ διεγράφεον ὕφασμα βρεγμένον καὶ τὸ ὅποιον παριστᾷ ὑπὸ τὸν ἐλαφρὸν κολλητὸν πέπλον πάλιν γυμνὸν τὸ σῶμα καὶ γυμνὴν τὴν φυσικὴν χάριν. Ἡ γυμνότης λοιπὸν ἦτο κατάντημα ἀκμῆς, ἦτο προορισμὸς τέχνης ὁ τέλειος.

Ἡ σημερινὴ ἐποχὴ εἶνε ἐποχὴ πληθώρας, κακίας καὶ γενικῆς ὑποκρισίας. Εἶνε ἐποχὴ καθ' ἣν τὸ νευρικὸν μας σύστημα εἶνε διεστραμμένον καὶ ἐξηντημένον. Εἰς τὴν χρυσὴν ἐποχὴν τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἐσκανδαλίξε κανένας τὸ ἀσπαίρον γυμνὸν στήθος τῆς θεᾶς καὶ τῆς κνήμης ἢ εὐγραμμία. Ὁ παλαιὸς νεανίσκος παρετήρει τὸ κάλλος ὑπὸ καθαρὰν θεωρητικὴν ἰδέαν. Δὲν ἐσκανδαλίσκετο. Ἐνῶ τῶρα γεννώμεθα παθολογικοὶ ἀπὸ κληρονομίας καὶ καταντῶμεν παθολογικώτεροι ἀπὸ τοῦ περιβάλλοντος, ἤδη ἐκ παιδικῆς μας ἡλικίας. Τῶρα ἡ εὐαισθησία τῆς δεσποινίδος λιγοθυμεῖ εἰς τὴν ἐλαχίστην συγκίνησιν, ὡς ὁ ὑπερρηθισμὸς τοῦ ἀνδρὸς καταντᾷ παράφορος εἰς τὸ πρῶτον πλήγμα. Δὲν ἀντέχουν λοιπὸν τὰ νεῦρα οὔτε εἰς τὴν καθαρὰν αἴσθησιν οὔτε εἰς τὴν καθαρὰν ἐντύπωσιν.

Γνωστὸν ὅτι αὐτὸς ὁ συνδυασμὸς τῶν χρωμάτων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, φαίνεται σήμερον ἐντελὸς ἀνυπόφορος. Ὁ διάσημος ψευθε γράφει ὅτι μὲ τὰ σημερινὰ μάτια ποτὲ δὲν εἰμποροῦμεν νὰ κρίνωμεν τὴν χρωματικὴν ἀρμονίαν τῶν ἀρχαίων ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι ἐντελῶς νευρασθενικοὶ γαργαλιζόμεθα εἰς τὰ ὄχρα, τὰ πελιδνά καὶ τὰ ἡμισβεῖστα. Δι' αὐτὸ καὶ ἐρεθιζόμεθα πολὺ εὐκόλως· μόλις φανῇ γυμνὸς ὁ λαίμυρος, ὁ βραχίον, ἢ κνήμη. Τὸ πάθος ἀφαρτάζεται πρὶν ὁ νοῦς προφθάσῃ νὰ συλλάβῃ τὸ ὕψος τῆς ἀρμονίας. Καὶ ἐντεῦθεν ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη νὰ σκεπάζονται ὀλοκληρῶς αἱ γυναῖκες μας.

Τὸ δικαίωμα τῆς γυμνότητος εἶχον εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους μόνον αἱ θεαὶ. Ἄλλ' ἴσως ἐρωτήσῃ τις μήπως αἱ θεαὶ τῆς ὡραιότητος δὲν ἔχουν τὸ ἴδιον προνόμιον καὶ σήμερον; Εἰς αὐτὸ δὲν θὰ ἀπαντήσω. Θὰ παραδεχθῶ μόνον τὴν ἀνάγκην τῆς γυναικείας ἐνδυμασίας· καὶ θὰ προχωρήσω σπουδαζὼν πῶς ἡ ποίησις, ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ τὸ θεατρὸν ἐνέδυσαν τὴν γυναῖκα. Αἱ γνώσεις αὐταὶ βασίζονται μὲν ἐπὶ τοῦ ἐνστικτοῦ τῆς γυναικὸς· εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ νὰ στολιζέται, ἀλλ' ὑποκείται εἰς μεγάλας συνθηκὰς ἐπιστημονικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς μορφώσεως.

II

Τὸ ἐνδυμα ὑπαγορεύει ἢ φυσικὴ ἀνάγκη τοῦ ψύχους καὶ ἐλάχιστα ὁ λόγος· τῆς ἐντροπῆς. Οἱ πρωτόπλαστοι σκεπασθέντες μὲ φύλλα σελῆς· θὰ κατέφευγον βέβαια τὸν χειμῶνα εἰς τὰ δέρματα τῶν ζώων. Ἄλλ' ὁ ἄνθρω-

πος ἔχει φύσει τὸ αἰσθημα τῆς παιδείας, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ζῷα. Τὸ πολιτισμένον δὲ παίγνιον ἀποτελεῖ εἰς τὸν λογικὸν ἄνθρωπον τὴν πρώτην βᾶσιν τῆς Καλλιτεχνίας. Ἀλλαχὲ κατὰ τὴν φιλοσοφίαν ἡ παιδεία καὶ ἡ τέχνη τοῦ ὄρασιον εἶνε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐνστικτοῦ τῆς τελειοποιήσεως. Τὸ αἰσθημα δὲ τοῦτο ἐδράζει τὸν Πολιτιόμον.

Ἡ πρώτη ἄρα φυσικὴ ἀνάγκη τοῦ ἐνδύεσθαι ὁλονὲν προήχθη ὑπὸ τῆς παιδείας, εἰς αἰσθημα τελειοποιήσεως καὶ οὕτως ἐμορφώθη ἡ Καλλιτεχνία. Ἰδοὺ ποία εἶνε ἡ πρώτη βᾶσις τοῦ Συρμού, ὅστις ἔχει ἡλικίαν παμπάλαιων ἐτών. Οἱ παλαιῶτατοι ἄνθρωποι ἐπαίξον, κατεγίνοντο ἐνστικτῶς, νὰ ἐκλέγουν, ἐδημιούργουν ὁλονὲν τὸ Καλὸν καὶ ἐλάτρευον τὸ ὄρασιον. Τί ἄλλο ἔκαμον παρὰ ἐδημιούργουν τὸν Συρμόν; Καὶ ἐκείνοι κάθε ἀνάγκη ἀνθρώπινον ἐτρόχιζον καὶ ἐτελειοποιῶν ὑπὸ τὸν τροχὸν τοῦ Ὁραίου. Αὐτὸ τὸ εὖμορφο παρισινὸν χειρόκτι δὲν εἶνε ἐφευρέσει παρισινή. Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὸν πατέρα τοῦ Ὀδυσσεύς, τρυφόντα τὰ χωράφια τοῦ με χειρόκτια τὰ ὁποία τόσον ἐτελειοποιήθησαν ὥστε ὁ Πλάτων ἐφόρει κομψὰ καὶ πλοῦσια χειρόκτια. Μὴ ἀμφιβᾶλλετε δὲ ὅτι αἱ παλαιότεραι γενεαὶ πάντοτε κατηγόρουν τὰς νεωτέρας; διὰ τὸν συρμόν αὐτὸν τοῦ νεωτερισμοῦ εἰς κάθε ἐποχὴν καὶ εἰς κάθε ἔθνος.

Εἰς τοὺς παλαιούς χρόνους, ὅλα τὰ στολίδια ἤρχοντο ἐξ Ἀνατολῆς. Αὐτὴ ἦτο ἡ μάγος χώρα τοῦ πλοῦτου, τῆς μεγαλοπρεπειᾶς καὶ τῆς γλυκείας. Ἡ ἐπίσημος στολὴ τοῦ μεγάλου βασιλέως τῆς Περσίας ἐστοίχιζε 72 ἑκατομμ. φράγκων. Ἡ Ἀνατολὴ ἐφευρε τοὺς θαυμασιωτέρους συνδυασμούς, τῶν γραμμῶν, ὅπως ἡ Ἑλλάς ἐφευρε τὴν καθαροτέραν γραμμὴν. Ἡ χρωματικὴ ἁρμονία καὶ ἡ ὄραια συναρμογὴ ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Ἀνατολήν. Οἱ ἀραβικοὶ καὶ οἱ μαροκκικοὶ ρυθμοὶ εἶνε θαυμάσιοι εἰς τὸν συνδυασμὸν καὶ εἰς τὴν χρωματικὴν. Ἀκόμη μέχρι σήμερον ἡ ἀνατολικὴ σχεδιογραφία ὑποδειγματίζει τὴν ταπητουργίαν καὶ διάσημοι ζωγράφοι ὡς Gerard, ὁ Μάκαρτ, ὁ Πίκελχαϊμ καὶ οἱ ὁμογενεῖς μας Γύζης καὶ Ράλλης ἐπεσκέπτοντο συχνὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀνατολήν, ἐμελέτων ἀπαύστως τὴν τεχνικὴν καλαισθησίαν καὶ ἐνεπνεόντο ἐκεῖθεν τοὺς γλυκεῖς συνδυασμούς, τῶν γραμμῶν καὶ τῆς ποικιλτικῆς.

Μήπως δὲν φημίζεται σήμερον ἡ ὄραιοτης τῆς Κιρκασίας καὶ δὲν προβάλλει συχνὰ ἡ Ἀθιγγανίς κατὰ γλυκύτητα μαύρα μάτια καὶ φειδωτὰ ὀλόγουρα μαλλιά εἰς εὐχρονῶν ὄραιοτητα καὶ ἐλκυστικὴν καλλονήν; Ἡ Ἀνατολὴ παρέσχε πάντοτε τὸ Φῶς. Ἡ δὲ γυνὴ ἀνέπτυξεν, ἀφ' οὔτου ἐγεννήθη, τὰς ἰσχυροτέρας δυνάμεις καὶ τὴν θαυμασιωτέραν ἰδιοφυσίαν εἰς τὰ ζήτηματα τοῦ ἀρεσκείν, τοῦ στολίξαι, τοῦ ὄρασιον. Καὶ ἀνεδείχθη τόσον σοφὴ, τόσον λεπτὴ καὶ τόσον ἐφευρέτις ὥστε πολλοὶ φιλόσοφοι γνωμοδοτοῦν, ὅτι ἂν ἀπὸ τὴν γυναῖκα λείψῃ ἡ ἰδιότης αὐτῆς, τότε οὔτε ἡ ἰδία θὰ ἔχη λόγον ὑπάρξεως.

Ὅσοι ἐπεσκέφθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον τῶν Ἀθηναίων τὸ Μυκηναῖον θὰ ἐθαύμασαν τὰς ὄραίας γυναικεῖας κτενας, τὰ κομρὰ περιλάμια καὶ ὅσα ἄλλα κοσμηματα ὁ Σλήμαν ἀνεῦρεν εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Τρωάδος. Ἡ Ὀδυσσεὶα μᾶς ἀναφέρει πλοῦτον ἐνδυμασίαν καὶ πρόδον τέχνης. Ἡ Καλυππὸς (Ε. 230) τὴν ἐπομένην τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὀδυσσεύς στολίξεται ὅταν

ἐφάν' ἡ ροδὸδιὰκτυλος ἦός τοῦ Ὀρθρον κόρη
καὶ ἐφόρῃσεν ὁ Ὀδυσσεύς χιτῶνα καὶ χλαμύδα

τὰ ἐξῆς θαυμασία ἐνδύματα:

Μανθῶν λαμπροῦφαντον μέγαν ἐνδύθ' ἡ νύμφη
χαριτωμένον καὶ λεπτόν' καὶ ἐξώσθηκε ζωνάρι
χρυσόν, ὄρατον' καὶ ἔβαλε στήν κεφαλὴ καλύπτρον.

Ἡ δὲ Ναυσικὰ λαβοῦσα τὴν ἄδειαν τοῦ πατρός τῆς ἐτοιμάζει νὰ πλύνῃ τὰ εὖμορφα φορέματα κάτω εἰς τὸ ποτάμι παρὰ τὴν θάλασσαν. Τὸ φορητὸ ἅμαξι καὶ αἱ δούλαι περιμένουν ὅταν

τὰ φωτεινὰ φορέματα μέσ' ἀπὸ τὸν κοιτῶνα
ἐφῆρνε ἡ κόρη καὶ ἔθηκε σὸ τορνευμένον ἅμαξι.

καὶ εἰς τὸ εὖμορφο ὡς ἐφθασαν καὶ πρόσχαρο ποτάμι
ἦσαν ἐκεῖ τὰ πλοῦσταρεῖα π' ἀφθονο ἀναβρύζει

καλὸ νερό, πῦρνε ἀρκετὸ νὰ βγάλῃ κάθε ῥυπο.

(Παραφρ. Πολυλά)

Γνωστὸν πῶς τότῃ με τὰ φύκια προβάλλει ναυαγός ὁ σγουρομαλλός Ὀδυσσεύς. Ἐπιστρέφουν ὅλοι μαλὴ εἰς τὸ θαυμάσιον τοῦ βασιλέως Ἀλκινόου παλάτι, ποῦ ἐκίνησε τὴν περιγραφικὴν μίμησην χιλιάδων ποιητῶν ἀπὸ τοῦ Ἀριόστου μέχρι τοῦ Οὐλανδ καὶ ἐκεῖ ἡ βασιλοπούλα Ναυσικὰ διευθύνει τὴν ὑφαντουργίαν.

ἄλλες ἀλέθουν τὸν καρπὸ πῦρνε ξανθὸς σᾶν μῆλο
ἄλλες ὑφαντουνε πανὶ καὶ κλώθουνε μαλλία

καὶ εἶνε ὑφίσματα κροστέα, ποῦ πάνω ῥεεῖ λάδι.

Κατόπιν ὅταν ὁ θεῖος Ὀδυσσεύς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα μετὰ τόσα ἐτὴ ἀγνώριστος ἀπὸ τὴν γυναῖκα του ἰδοὺ πῶς περιγράφει εἰς αὐτὴν τὸν ἑαυτὸν του, διὰ νὰ τὸν γνωρίσῃ. Θαυμάσατε τὰ κεντήματα, ποῦ περιγράφει ὅτι εἶχεν ἡ χλαῖνα του.

Πορφυρὴν χλαῖναν δασεῖαν ὁ θεῖος Ὀδυσσεύς
διπλὴν ἐφόρει με χρυσῆν περὶ ὀνην, ποῦχε δύο
αἰλούς διδύμους καὶ ἐμπροσθε τεχνούργημα ἦταν θεῖο.
Σκύλος, ζαρκάδι παρὰ τὰ ἐμτροσθινὰ του ἐκράτει
καὶ ἐκύττατο πῶς σπάρραβε. Καὶ αὐτὸ θαυμάζαν ὅλοι
πῶς ἐνφ' πλάσθησαν χρυσοῖ, κνιτὰ καὶ κνίγει ὁ σκύλος
τὸ ζῶον αἰδο. Καὶ αὐτὸ περιγὰ τὰ πόδα, νὰ τοῦ φέγγῃ.
(Παφρ. Πολυλά)

Καὶ ἐξακολουθεῖ ἀργότερα νὰ περιγράψῃ τὸν χιτῶνα τὸν ὁποῖον ἐφοροῦσε.

χιτῶν' ἀκίμη τὸν εἶδα ἐγὼ λαμπρότατο σὸ σῶμα
καὶ ἐνύλιζε ὡς εἰς τὸ ξερὸ κρομμῦδι ἐπάνω ἢ φλοῦδα.
τοῦ ἦταν ἐκείνος μαλκός καὶ εἶχε τὸ Ἥλιον λάμπρι.

Ὅταν λοιπὸν, τόσον ὄραια, τόσον κεντημένα φορέματα εἶχεν ὁ Ὀδυσσεύς, φαντάζεται τίς ποία ἐφόρει ἡ νύμφη καὶ ἡ βασιλίσα.

Ἡ γυνὴ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους ἐφόρει ὡς ἐσώρροχον μὲν τὸν χιτῶνα, ὡς ἐξώρροχον δὲ τὸν πέπλον.

Ὁ χιτῶν εἶχε ραμμένη τὴν δεξιὰν πλευρὰν καὶ ἀνοικτὴν τὴν ἀριστεράν. Εἶχε ποικίλας διαφορὰς εἰς τὴν κοπὴν καὶ εἰς τὰς χειρίδας, ἀλλὰ γενικῶς ἦτο κοντὸς εἰς τὰς Σπαρτιάτιδας, καὶ μακρὸς εἰς τὰς Ἀθητίδας. Τὴν μέσην περιέστρεφεν πάντοτε ἡ ζώνη. Ἡ ἀμπεχόνη εἶχεν ἀντικατασταθῆ ὑπὸ τοῦ πέπλου, ἡ δὲ δωρικὴ ἐσθῆς τὴν ὁποῖαν σήμερον θαυμάζομεν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὰς Καρυάτιδας διὰ τὴν ἀμνητον κομψότητα καὶ χάριν, εἶχε καταντήσῃ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Περικλέους, πολὺ ἀπλή.

Σύμβολον ὅμως πλοῦτου καὶ καλαισθησίας ἦτο μόνος ὁ πέπλος. Παράδειγμα τελειότητος τοῦτου ἦτο ὁ πέπλος τῆς Ἀθηναῖς τὸν ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι περιέφερον εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων. Ἐνώπιον τοῦ ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία τῆς ἀνδρικῆς χλαμύδος μακρᾶς, καμυτολογεῖται καὶ πεποικιλμένης τὸν γυρὸν, ἔχανε. Ὁ πέπλος ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ πλοῦτου καὶ ἡ ἐντέλεια τῆς τέχνης, ὅπου θὰ ἐφθάναν τὰ ὑποδείγματα τῆς Ἀνατολῆς.

Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ὁ συρμός ἀκατάπαυστα ἐτελειοποιεῖτο καὶ ἀκατάπαυστα παρήλασσε. Ὁρχοντο καὶ παρήρχοντο αἱ βατραχίδες, αἱ ζεῖραι, ὁ κύπασσις, αἱ ἀναξυρίδες, αἱ σκελαί, οἱ λαμπροὶ ἀμοργινοὶ χιτῶνες, τὰ πεντάκτενα, τὰ περινήσια, αἱ διπληγίδες, αἱ χλαῖνες καὶ πλήθη ἄλλον.

Αὐτὰ τὰ διαφανῆ, τὰ λεγόμενα à jour, ἦσαν γνωστὰ εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας, καὶ τόσον θαυμάσια εἰς τὴν τεχνουργίαν, ὥστε ἀκόμη νὰ ὑποφαίνωνται αἱ φλέβαι τοῦ σώματος. Καὶ ὅταν εἰς τὴν διαφάνειαν τοῦ ὑφίσματος προσθέσετε τὸ προσκολλημένον σφικτὰ ἐπὶ τοῦ σώματος, ὥστε νὰ διαγραμματίζονται αἱ χάριτες καὶ αἱ γραμμαῖ του, τότε θὰ ἐννοήσετε τὴν πονηρίαν τοῦ Δουκιανοῦ, ὅστις τὰ γυναικεῖα φορέματα ὀνόμαζε διήθεν φορέματα, εἰς πρόφασιν ἐσθῆτας. Καὶ ἰδοὺ πῶς, κατηντήσαμεν πάλιν εἰς τὴν γυμνότητα τῶν θεῶν, εἰς ἣν τελεῖ ἡ τέχνη καὶ κάθε γυναικεῖα καλαισθησία.

(Ἀκολουθεῖ)